

Retuli tot versus hujus inscriptionis è multo pluribus quibus ea constat, ut ostenderem, imperante Commodò circa finem sæculi secundi viguisse morem incidendi in publicis tabulis Collegiorum Sacerdotalium apud Romanos annum, ac diem sacri eorundem concepti, ac persoluti, & Magistrorum Collegii, & Flaminum creatorum. Ad sæculum tertium pertinet alia inscriptio ejusdem Collegii sub Caracalla, quæ cum præcedenti reperta fuit, & legi potest in laudato libro Præfulis de Turre edita post dissertationes de Veteribus Monumentis Antii, & de Mithra. Referuntur verò ad quartum sæculum Æræ Christianæ marmora non dissimilis argumenti, licet ad Mithram pertineant, quæ ejusdem superstitiones adhuc ab Ethnicis in Urbe retinerentur. Apparent in iis inscriptio-

A nibus signati Consulatus, ac dies initiationis eorum, qui Sacerdotibus Mithriacis adscribebantur, ritu à Prudentio expresso. Lapides ejus rei testes à Grutero memorati folio MLXXXVII. videntur adhuc in Palatio Barberino ad Quirinalem. Licet enim traditio Persicorum, & Eliacorum, & Cryphiorum ostensio memorata sub initium inscriptionis sint potius verba sacrorum, quàm initiationis propria, ut placet laudato Auctori dissertationis de Mithra cap. V. pag. 203; attamen dies, & annus consecrationis disertè exprimitur in eodem lapide peractæ ibi Consulatu V. Valentis, & Valentiniani junioris primo, quando Aurelius Victor Augentius Æmiliano Corfoni filio consecrato Sacerdoti Solis tradidit Coracica.

D A T I A N O E T C E R E A L E C O N S .
 N O N I V S V I C T O R O L Y M P I V S V . C .
 P P . A V R . V I C T O R A V G E N T I V S V . C . P .
 T R A D I D E R V N T P E R S I C A P R I . N O N . A P R I L . F E L .
 C O N S S S . T R A D I D E R V N T E L I A C A
 X V I K A L . M A I . F E L I C
 O S T E N D E R V N T C R Y P H I O S V I I I
 K A L . M A I . F E L I C
 D D . N N . V A L E N T E . V . E T
 V A L E N T I N I A N O I V N I O R E P R I M V M
 A V G G . C O N S . V I . I D V S . A P R I L
 A V R . V I C T O R A V G E N T I V S V . C .
 P . P . F I L I O . S V O . Æ M I L I A N O . C O R F O N I
 O L Y M P I O . C . P . A N N O . T R I C E S I M O
 C O N S E C R A T I O N I S . S V Æ . T R A D I D I T . C O R A C I C A
 F E L I C . C O N . S S . O S T E N D E R V N T
 C R Y P H I O S . V I I I . K . M A I . F E L I C

Alias consecrationes die certo signatas ostendit Gruterus fol. xxviii. & sequentibus: quas inter singularis est illa, ubi Sextilius Agestilus Ædesius se in æternum renatum dicit Taurobolio Criobolique percepto D. NN. Valente V. & Valentiniano Jun. Augg. Cons. Idibus Augustis; unde dignoscitur posita circa finem sæculi quarti cum pluribus ejusdem ætatis inscriptionibus ibi relatis.

Cum igitur Collegia Sacerdotalia ethnica superstitionis, quæ Romæ vigeant à primo Christi sæculo ad finem quarti, Sodalium suorum Fastos, & Acta, initiationes, ritus, decreta, dedicationes non modò mandarent literis in libris linteis, aut eburneis tabellis inscriberent, sed etiam marmoribus insculperent, & proponerent in atriis, & in pronao suarum ædium, tum etiam Kalendaris insererent in foro positis, ad auctoritatem, & perennitatem conciliandam suis institutis; Christianæ professionis cultores non minùs providi, & multò sanctioribus exemplis imbuti per divinas literas utriusque testamenti, meritò censuerunt ad dignitatem veræ Religionis pertinere, ut laterculos ederent Pontificales, & Martyrum passiones, veluti Fastos Ecclesiæ triumphales, ornarent notis chronologicis anni, seu Consulatum, mensis, ac diei, quo veritati testimonium præbuerant sanguine, & confessione. Intelligebant enim, per gratum Deo futurum, & posteris maxime utile, ut fides publica Actis constaret, & annua memoria recolli posset eorum ingressus ad gloriam, in iis præsertim Cœmeteriis suburbanis, in quibus Martyres, atque Pontifices deponerentur. Decreta verò Pontificum, aut Conciliorum, quæ prioribus etiam sæculis ante Constantinum Magnum edita fuerant, aliquando expressa fuisse tabulis, aut cippi marmoreis apertè nobis ostendit inscriptio Cænonis Paschalis in vetusto marmore exprimente Cathedram Pontificalem

C S. Hippolyti Episcopi, & Martyris sub Severo Alexandro cum ejusdem statua insidente: quam ex Cœmeterio Lucinæ in agro Verano translata ad Bibliothecam Vaticanam tot eruditorum libri illustrarunt, choram ducentibus Baronio, & Bucherio. Titulus ita inscriptus est **ANNO PRIMO REGIMINIS ALEXANDRI IMPERATORIS FACTA EST XIII. PASCHAE IDIBVS APRILIBVS SABBATO CVM MENSIS EMBOLISMALIS FVISSET. ERITQVE SEQVENTIBVS ANNIS SICVT IN TABVLA SVBIECTVM EST. EVENTIT VERO IN PRAETERITIS SICVT INDICATVM EST. SOLVERE AVTEM OPORTET IEIUNIVM VBI DOMINICA INCIDERIT.** In hoc igitur lapide,

D inciso anno Christi 222. lex Sacrorum, quæ proponitur observanda in Festo præcipuo celebrando Paschatis Christiani, continet institutum jejunii solvendi Dominica die, ab Apostolica traditione perductum ad Ecclesiam Orientalem, & Occidentalem, & confirmatum decretis Pii, Eleutheri, & Victoris Pontificum Romanorum, post coacta hujus postremi præsertim jussu Concilia à Theophilo in Palæstina, & alibi, uti suo loco dicendum erit. Quare supersunt vestigia non obscura Pontificiarum Constitutionum, & sacrarum legum observandi ritus festorum, & jejunii solvendi, incisa vetustis in marmoribus Romanis, etiam constante persecutione: ut jam tum addiscerent Hierarchiæ summi hujus Ecclesiæ omnium Principis, Urbana marmora Christianis sacris insculpta erigenda esse ad instar cippi triumphalis supra contractas tabulas ethnica superstitionis: quæ tunc à fratribus Arvalibus, aliisque dæmonum mystis, & Sacerdotibus Iſidis, Sarapidis, Mithræ, Solis, & Matris Magnæ dedicabantur, sub fallaci spe promissæ sibi æternitatis, tanquam præsidia profani cultus inanum deorum nunquam interituri;

cùm